

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Осадчого Вячеслава Володимировича на дисертацію Хоменко Віталія Григоровича **“Теоретичні та методичні засади розроблення дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп’ютерного профілю”**, поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертаційної роботи обумовлюється проблемою підготовки інженерів-педагогів комп’ютерного профілю згідно з національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, яка передбачає оновлення змісту підготовки педагогічних працівників для професійно-технічних навчальних закладів і професійних коледжів на засадах компетентнісного підходу. Оскільки специфіка діяльності інженерів-педагогів комп’ютерного профілю зумовлена значною інтелектуальною напруженістю, пов’язаною з інформаційним перенавантаженням, обумовленим дуальним характером професійної діяльності. Саме тому в умовах інформаційного суспільства потребує оновлення зміст підготовки майбутніх фахівців. Аналіз змісту дисертації Хоменко В.Г. дає можливість стверджувати, що тема дослідження є актуальною та необхідною. Автором на основі ґрунтовного теоретичного аналізу та результатів експериментального дослідження визначено зміст дуальних професійних компетентностей, який системно відображає структуру професійної діяльності, наповнено конкретним змістом визначені дуальні компетентності.

Безсумнівним досягненням докторанта є наукова новизна результатів дослідження. Важливим і цінним, на нашу думку, є розроблена методика дуального навчання майбутніх інженерів-педагогів комп’ютерного профілю та метод удосконалення структури навчального плану підготовки за критерієм дуалізації змістових модулів навчальних дисциплін на основі коефіцієнта зв’язності технічних і педагогічних змістових модулів, експертної оцінки їх професійної педагогічної та інженерної значущості.

вх. №101-38/04
в.г. 12.11.2015р

Концептуальна ідея дослідження ґрунтується на розробленні такого дуального змісту професійної підготовки студентів інженерно-педагогічних спеціальностей комп'ютерного профілю, який би відображав інтеграцію інженерної та педагогічної підготовки на основі принципу єдності змістового й процесуального аспектів навчального процесу, спрямованого на формування дуальної професійної компетентності майбутнього інженера-педагога.

Положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, мають достатньо високий ступінь наукової обґрунтованості. Перш за все, це забезпечується самим підходом до дослідження. Автор дисертації правильно сформулював цілі і завдання своєї роботи і, судячи зі змісту дисертації та автореферату, їх виконав.

Слід зазначити як безперечно позитивне логічність дисертаційної роботи, грамотність формулювання наукового апарату дослідження. Здобувачем обґрунтовано тезаурус дослідження в дисертаційній роботі розкриває поняття «інженер-педагог», «кваліфікація», «дуальна професійна компетентність», «дуальний зміст професійної підготовки фахівців бінарних спеціальностей», «Дуальне управління» які сприятимуть усвідомленню розробленого автором дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів і висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (537 найменувань, із них 17 – іноземними мовами), додатків на 201 сторінці. Робота містить 70 таблиць та 105 рисунків. Загальний обсяг роботи – 686 сторінок, із них – 408 сторінок основного тексту.

Автором на основі проведеного аналізу філософської, загальнонаукової, психологічної, педагогічної літератури, здобутків і результатів досліджень науковців, незважаючи на досить значні досягнення в напрямі підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю, виявив низку суперечностей між: підвищеними вимогами суспільства до сучасного

викладача професійно-технічної освіти та недостатнім станом його професійної підготовки в системі інженерно-педагогічної освіти; дезінтегрованістю й компонентністю підготовки майбутнього інженера-педагога та цілісністю й інтегрованістю (дуальністю) його професійної діяльності; необхідністю проектування дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів та недостатнім рівнем розробки його теоретичних і методичних засад; посиленням вимог до рівня сформованості професійної компетентності інженера-педагога та обмеженими можливостями управління формуванням цих компетентностей за допомогою традиційного змісту професійної підготовки; інженерною спрямованістю навчальних технічних дисциплін професійної підготовки та інженерно-педагогічною діяльністю випускників; необхідністю збільшення педагогічної практично-професійної діяльності студентів та недостатнім рівнем її реалізації; потребами інженерів-педагогів комп'ютерного профілю в належній методичній підготовці до використання інформаційних технологій у професійній діяльності й недостатньою розробленістю теоретичних і методичних засад такої підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах. Зазначені суперечності зумовили проблему дослідження, яку В.Г. Хоменко поступово розв'язує під час дисертаційного дослідження.

У першому розділі – «Проектування змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів як педагогічна проблема» Віталій Григорович проводить аналіз сучасного стану, тенденції розвитку та проблем професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю; визначена гіпотеза та концептуальна ідея проектування дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів.

У другому розділі – «Теоретичні основи проектування дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю» доречно визначені філософські, загальнонаукові та психолого-педагогічні засади розроблення дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. Важливим і цінним

на нашу думку є визначення, що концептуальними філософськими положеннями розроблення дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів є теорія пізнання, діалектико-матеріалістичний підхід та філософські закони й категорії. Досить успішно, на наш погляд, автором представляється розробка структурної, функціональної моделей та визначення психолого-педагогічні основи розроблення системи дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів.

У третьому розділі – «Методика проектування дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю» заслуговує на увагу наповненість змістом дуальних професійних компетентностей та розробленої функціональної моделі дуального змісту навчання інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. Докторантом подана методика проектування дуальної професійної підготовки та удосконалена структура навчального плану дуальної професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів засобами комп'ютерних технологій.

У четвертому розділі – «Експериментальне дослідження ефективності розробленого дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю» Хоменко В.Г. наводить експериментальну перевірку ефективності розробленого дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. При цьому слід зазначити, що текст роботи викладено в академічному стилі, що свідчить про високу наукову та педагогічну кваліфікацію автора.

Для науково-об'єктивної та доказової перевірки ефективності розробленого дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю автором було проведено педагогічний однофакторний експеримент. При проведенні педагогічного експерименту Віталій Григорович використовував міжгрупову схему порівнянь, дотримані вимоги валідності, надійності та вірогідності. Обрані стандартизовані

методики та розроблені засоби діагностики для проведення експериментального дослідження. Результати дисперсійного аналізу середніх значень показників експерименту контрольних та експериментальних груп, проведеного за допомогою статистичної функції «Однофакторний дисперсійний аналіз» за F – критерієм Фішера. Термін здійснення експериментально-дослідної роботи є доцільними для перевірки ефективності розробленого дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. У підрозділі 4.4. представлений ретельний аналіз отриманих результатів.

Отримані результати, відображені в діагностичних зрізах, наочно демонструють, що розроблений дуальний зміст професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю детермінували істотні зрушення професійно-значущих характеристиках суб'єктів експериментального процесу. Вони дозволяють зробити висновок, що обрана методологія дослідження є коректною, а висунуті гіпотези та розроблені теоретичні положення одержали експериментальне підтвердження.

Уважно читаючи зміст, висновки та текст дисертації, стає зрозумілим, що автор упорався із поставленими у дослідженні завданнями, а виклад змісту дисертації, всі теоретичні положення й твердження є переконливими, науково обґрунтованими й вдало презентованими статистичними фактами. У роботі висвітлено важливу, актуальну для української професійної освіти проблему, яка має велике теоретичне й, особливо, практичне значення.

У роботі чітко визначається науково-теоретична новизна та практичне значення дослідження. Заслуговує на схвалення і апробація дослідження.

Висновки розділів/підрозділів відповідають основним висновкам наведених в дисертації та повноцінно розкривають завдання дослідження.

Зміст автореферату повністю відповідає змісту дисертації. В авторефераті досить повно і коректно охарактеризовано основні результати дисертаційного дослідження.

Констатуючи високий науковий рівень виконаного дослідження, його незаперечну теоретичну і практичну значущість, слід відзначити, що автору не вдалося уникнути певних недоліків у роботі:

1. При визначенні об'єкта дослідження слово "процес", на наш погляд є надлишковим, оскільки професійна підготовка майбутніх інженерів-педагогів сама по собі є процесом.
2. Матеріал підрозділу 1.3. бажано частково доповнити та переструктурувати для логічного і послідовного викладення і «нарощування» знань про предмет дослідження.
3. В якості протиріччя автором вказано протиріччя, що склалося між підвищеними вимогами суспільства до сучасного викладача професійно-технічної освіти та недостатнім станом його професійної підготовки в системі інженерно-педагогічної освіти, але у роботі не відображена інформація, яка доводить недостатній стан професійної підготовки в системі інженерно-педагогічної освіти яка була б основана на опитуваннях чи кількісних показниках.
4. У дисертації не достатньо опрацьовано зарубіжний досвід європейських та американських учених щодо дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. -
5. Робота значно виграла б, якщо в ній були враховані засади STEM-освіти.
6. Зі змісту дисертації не зрозуміло чи було проведено аналіз Computer Science Curricula та Європейський стандартів при формуванні вимог до дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. Є тільки частковий опис програми підготовки Європейських інженерів-педагогів, впроваджена Європейським товариством інженерної педагогіки.
7. Бажано подати у змісті дисертації пропозиції щодо застосування розроблених структурної та функціональної моделі дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю у професійній підготовці фахівців з інших напрямів.

Дисертація Хоменко В.Г. «Теоретичні та методичні засади розроблення дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю» є самостійною завершеною науковою працею, результати якої є суттєвими для вирішення актуальної проблеми – формування дуальної професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю.

Висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку даної наукової праці, яка відповідає вимогам п. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукового ступеня та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 року, а Хоменко Віталій Григорович заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри інформатики і кібернетики
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

Осадчий В.В.

